

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : บทบาทพนักงานสอบสวนในการอำนวยความยุติธรรม
ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

ชื่อผู้เขียน : ร.ต.ท.ปริญญา ปาละ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์

ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ อิงคะวัต ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิสักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาว่าในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 นั้น ดำรงโดยเฉพาะพนักงานสอบสวนมีบทบาทอย่างไรในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ตามเจตนารมณ์และหลักของรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้รวมทั้งกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่และอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง และฝ่ายประชาชนก็จะได้มีความเชื่อมั่นว่าพนักงานสอบสวนจะรักษาสีบท เสรีภาพและสามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่ตัวเองได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตการทำงาน of พนักงานสอบสวนตามสถานีตำรวจนครบาลต่าง ๆ

จากการวิจัยพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 นั้น ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะมาจากการเรียกร้องของประชาชนและการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญก็มาจาก สสร. ซึ่งเป็นบุคคลที่มาจากประชาชนหลากหลายอาชีพ ดังนั้น ในการจัดทำรัฐธรรมนูญจึงเอาประชาชนเป็นตัวตั้ง นั่นคือ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยึดถือสิทธิ

เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของประชาชนเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยให้ต้องมีการควบคุม ถ่วงดุลการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐนอกจากนั้นยังเน้นความโปร่งใสและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย

จากการวิจัยพบว่า พนักงานสอบสวนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการอำนวยความ ยุติธรรมแก่ประชาชนและเป็นกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นที่มีความสำคัญมากที่สุด มี บทบาทในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนชัดเจนตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ นั่นคือ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ในการมุ่งคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์แล้ว บทบาทของพนักงานสอบสวนในการอำนวยความยุติธรรมในเรื่อง ต่างๆ จึงมีการตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจมากขึ้น โดย ศาล อัยการเข้ามามีบทบาทใน การถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนมากยิ่งขึ้น และประชาชนเองก็สามารถเข้ามามีบทบาท ในการตรวจสอบการสอบสวนมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามแนวทางของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะนำ มาซึ่งความโปร่งใสในการทำงานของพนักงานสอบสวน

ผู้วิจัยพบว่า หลังจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีผลบังคับใช้แล้วปรากฏว่า บทบาท ของพนักงานสอบสวน ในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน สร้างความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในการสอบสวนแก่ประชาชนในระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก พนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักการและเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง ดังนั้นในการปฏิบัติงานสอบสวนจึงยังคงใช้รูปแบบเดิมๆ ที่เคย เป็นแนวปฏิบัติกันมาจากรากอดีต เพื่อให้สามารถปิดตำนานคดีได้เท่านั้น โดยไม่ได้ให้ ความสำคัญกับเรื่องของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากนัก